

“Često kad razmišljamo o MHE kažemo aha, one su male i imaju mali uticaj, ali nije tako. Njihov doprinos energetske proizvodnje je zanemarljiv, a šteta koju čine je ogromna. Svi smo mogli vidjeti slike rijeka koje su kilometrima pretvorene u cijevi, znači u njihovom koritu više nema vode bez koje živi svijet tu ne može opstati”, kaže Danijel Lončar iz Svjetske organizacije za zaštitu prirode WWF-a za Radio Slobodna Evropa (RFE). Preko 5.000 kilometara riječnih tokova na Balkanu biće pretvoreno u cijevi, ako se izgrade sve planirane male hidroelektrane (MHE), upozorava WWF kroz kampanju za zaštitu rijeka, u okviru koje su pokrenuli regionalnu peticiju.

U peticiji kojom pozivaju građane balkanskih država da dignu glasa za spas rijeka, WWF navodi da je na području Zapadnog Balkana izgradnja MHE porasla za 300 posto u posljednje dvije godine.

“Gledajući regionalnu mapu, najviše planiranih malih hidroelektrana je u Srbiji, preko 800, slijedi BiH, a do podataka za Albaniju je teško doći. Ali, znamo da je u Albaniji izgradnja malih i većih hidroelektrana nacionalna politika, jer gotovo cijela zemlja zavisi od struje koja se u njima proizvodi. Crna Gora je na toj ljestvici na dnu, ali to ne znači da je tu situacija bolja”, napominje Lončar.

Protesti u Crnoj Gori

O tome govore brojni protesti građana i nevladinih organizacija posljednjih godina, koji su aktuelizovani na sjeveru Crne Gore. Vasilije Ivanović živi u Rečinama, sedam kilometara od Kolašina, i jedan je od mještana koji se protive izgradnji MHE Skrbuša.

“Protivim se jer to nanosi nenadoknadivu štetu ovdašnjem kanjonu, rijeci i njenom mrestilištu pastrmke”, kaže Ivanović za RSE i smatra da je neprihvatljivo to što graditelji mini hidroelektrana ne moraju da imaju elaborat o uticaju na ekološku sredinu, ukoliko su manje od jednog gigavata.

Ivanović smatra da selo i njegovi stanovnici nemaju nikakvih koristi od ove eksploatacije rijeke.

“Iz te MHE ne bi struja išla u selo, nego se kači na elektroprenosni sistem. Na to što proizvođač ubaci u elektroprenosni sistem, on ima profit i zaradu, a mještani ništa, osim što investitor kaže da će asfaltirati nekoliko kilometara seoskog puta”, kaže Ivanović.

Nakon višednevnih protesta mještana i NVO aktivista na Rečinskoj rijeci, koji su u nedjelju 11. oktobra blokirali prilaz mašinama za gradnju MHE Skrbuša, postignut je dogovor sa koncesionarom “Hydro logistics” da će radovi biti obustavljeni na mjesec dana.

“Ovo nije samo zločin protiv prirode i životne sredine, nego prije svega protiv ljudi koji tu žive i kojima je ova voda neophodna. Nije važno ko je i kako prodao imovinu, jer pravo da

proda vodu nema u bilo čije ime”, kazao je tokom protesta jedan od učesnika Milovan Labović.

Vlada je septembra 2019. donijela odluku o davanju koncesija za dvije nove male hidroelektrane Skrbuša firmi “Hydro Logistics” Slavena Burzanovića, koji je i ovlašćeni zastupnik u firmi “BB hidro” Blaža Đukanovića, sina predsjednika države Mila Đukanovića, koja gradi druge dvije male hidroelektrane.

U NVO Green Home navode da bi MHE trebale prvenstveno biti izvor električne energije za udaljena i ruralna područja.

“Znači, ukoliko se MHE gradi u nekom selu, ona bi trebala da ga napaja to selo. Međutim, kod nas su one povezane na distributivnu mrežu koja ne služi za snabdijevanje lokalne zajednice, što bi trebala da bude suština ovog projekta. Takođe, u EU subvencije za hidroenergetske objekte dopuštaju samo za objekte koji su u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine, što u Crnoj Gori nije slučaj”, kaže za RSE Irma Muhić iz te nevladine organizacije.

Izvor: slobodnaevropa.org